

Mars 2022

Landslaget for språklig samling

## **Kommentarer til høringsnotat fra Språkrådet: Forslag til rettskrivningsendringer i bokmål og nynorsk februar 2022**

Landslaget for språklig samling har gjennomgått høringsnotatet Forslag til rettskrivningsendringer i bokmål og nynorsk februar 2022. Vi slutter oss til de forslaga som høringsnotatet legger fram og vil komme med et par utfyllende kommentarer.

Vi merker oss – med glede – at summen av de foreslåtte vedtaka fører til at nynorsk- og bokmålsrettskrivinga blir mer lik hverandre. Det ser vi som et uttrykk for at Språkrådet anerkjenner den tilnærminga mellom nynorsk og bokmål som vi opplever i dagligspråk, i sosiale medier og i radio og på TV. Høringsnotatet bruker en del plass øverst på side 4 til å understreke at "Det er et overordna prinsipp at bokmål og nynorsk skal normeres uavhengig av hverandre". På samme plass gjør man samtidig merksam på unntaket fra hovedregelen: "Dersom bruk, tradisjon og språkssystematiske hensyn ikke taler for noe annet, skal man likevel unngå forskjeller mellom de to skriftspråkene når det gjelder bøyningstyper for ulike ord og genus for substantiv." Endringsforslaga holder seg i det store og hele innafor unntaksregelen, men enkelte av forslaga går vel likevel ut over avgrensinga, uten at det gjør dem mindre velkomne. Vi skal helt kort kommentere dem her.

På side 8, i avsnittet 4.1 Forslag som gjelder bokmål og nynorsk, foreslår Språkrådet at pronomenet *hen* skal tas inn i den offisielle rettskrivinga for både nynorsk og bokmål. Ordforma *hen* skal være både subjekts- og objektsform, slik systemet er for pronomenet *han* i nynorsk i dag. Dette ser vi som ei anerkjenning av at bruken av pronomenet *han* i norsk talemål i dag er slik nynorskrettskrivinga angir.

I avsnitta 4.2.1 og 4.3.2 på sidene 10 og 11 bruker høringsnotatet ganske mye plass på å gjennomføre to nesten identiske argumentasjonsrekker for bokmål og nynorsk for å omnormere substantivet *kjevle* til valgfritt hunkjønn/intetkjønn. For sikkerhets skyld får man for bokmål vite "Merk at alle substantiver med hunkjønn i bokmål også kan ha hankjønn". Prinsippet om uavhengig normering for de to skriftspråka slakker man ikke av på, sjøl om det fører til at man må gjennomføre den samme argumentasjonen to ganger.

Et virkelig gledelig endringsforslag finner vi på side 11 i avsnittet med den litt kryptiske tittelen 4.3.1 Sammensetningsfuge når forleddet er et retningsadverb. Dette er et forslag som bare gjelder for nynorsk, og forslagsteksten lyder: "Sammensetninger med retningsadverb som forledd skal ha fugen -an- foran vokal og valgfrihet mellom -a- og -an- foran konsonant." Man kan sjølsagt diskutere om forslaget egentlig er ei bøyingsendring, men gledelig er det at nynorsk og bokmål etter dette kommer en tøddel mer på linje. I nynorsk kan det nå skrives *utafor*, *innafor*, *nordafor*, *nedafor*, *ovafor* osv., det vil si at nynorsk og bokmål kan ha identiske former for disse orda. Videre skal det i nynorsk skrives *nedanom*, *utanom*, *innanifrå*, *utanifrå* osv., ganske likt de tilsvarende ordformene i bokmål.

Avslutningsvis vil vi gi Språkrådet kreditt for godt gjennomført arbeid. Det vil likevel ikke overraske Språkrådet at Landslaget for språklig samling (LSS) meiner at dette arbeidet kunne vært gjennomført på en enklere måte om tilnærming mellom skriftspråka hadde vært ei av retningslinjene for normeringsarbeidet. Sjølstendighetsprinsippet for normering innledes slik: "Bokmålet skal normeres på grunnlag av egen skriftlig praksis og utvikling, og uavhengig av nynorsk." Dette er

ingen enkel regel å leve etter. I dagens norske språksituasjon møter de fleste norske innbyggere hver dag både nynorsknær og bokmålsnær norsk, enten skriftlig eller muntlig. Svært få bruker et muntlig norsk som entydig kan knyttes til enten nynorsk eller bokmål, for de fleste er ei blanding mer naturlig. De to skriftspråka formes i dette kryssingspunktet. Resultatet er ei tilnærming: Norsk språk utvikler seg ganske klart i samme retning for både talemål og skriftspråk. I sosiale medier ser vi at mange opplever skillet mellom de to skriftnormene som irrelevant og i stedet henter fra begge. Det er vanskelig å se at det i en slik språksituasjon kan være mulig og riktig å normere hvert av skriftspråka uavhengig av det andre. Vi meiner at det såkalte Sjølstendighetsprinsippet nå er ei overlevning fra en politisk situasjon som ikke lenger gjelder. I dag opplever vi i stedet at det er et allment ønske å komme fram til ett norsk skriftspråk, som kan føre videre mest mulig av den fellesarven som ligger i bokmåls- og nynorsktradisjonene.